Olli Sorainen
hallitusneuvos
työ- ja elinkeinoministeriö

19.5.2016

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys (69/2016) pakollista työtä koskevaan ILO:n sopimukseen nro 29 liittyvän pöytäkirjan hyväksymisestä

Ulkomaalaisten metsämarjanpoiminta Suomessa

1 Hallinnon järjestäytyminen

Ulkomaalaisten, varsinkin thaimaalaisten, varaan rakennettua luonnontuotteiden poimintabisnestä on syytä erityisesti tarkastella ihmiskaupan ja pakkotyön ehkäisemisen näkökulmasta. Luonnontuotteiden poiminta on kansantaloudellisestikin merkittävää, ja erityinen taloudellinen merkitys sillä on Pohjois- ja Koillis-Suomessa. Liiketoiminnassa lisäarvon kehitys on ripeää ja siinä liikkuvat suuret rahat. Sekä Suomessa että lähtömaassa liiketoiminnan kokonaisuuteen osallistuu viisumikutsujayritysten ja poimijoiden lisäksi monia muitakin eri toimijoita.

Ulkomaalaisten metsämarjanpoimintaa ei ole pidetty työsuhteisena eikä myöskään yritystoimintana, vaan kyse on jonkinlaisesta välimuodosta. Sääntelyn ja valvonnan kannalta ulkomaalaiset metsämarjanpoimijat ovat väliinputoajaryhmä.

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta halusi kirjeessään TEM:lle 12.6.2014 parantaa thaimaalaisia metsämarjanpoimijoita hyödyntävän luonnontuotealan toimintaa ja vastuunsa kantavien yritysten mainetta. Valiokunta piti tärkeänä puuttua toimialan epäkohtiin ja kehittää toiminnan pelisääntöjä. Poimijoita tulee kohdella reilusti ja oikeudenmukaisesti. Valiokunta toivoi, että työ- ja elinkeinoministeriö seuraa tarkkaan alan tilannetta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on noudattanut yhdessä ulkoasiainministeriön sekä Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston kanssa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan toivetta usein eri toimenpitein. Alan yritysten, UM:n ja TEM:n kanssa solmittiin aiesopimus vähimmäisstandardeista joulukuussa 2014. Aiesopimusta päivitettiin tammikuussa 2016 lisäämällä siihen 30 euron vuorokausittaisen toimeentuloedellytyksen laskentakriteeri ja kieltämällä poiminta-ansioiden maksamisen viivyttäminen Suomesta poistumisen jälkeiseen aikaan (päivitetty aiesopimus liitteenä).

TEM on 2014 antanut Pohjois-Pohjanmaan TE-toimistolle valtakunnallisen erityistehtävän avustaa UM:ää ja edustustoja metsämarjanpoimintaan liittyvien viisumien myöntämisessä ja aiesopimuksen noudattamisen seurannassa. TEM:n 2016 myöntämällä määrärahalla TE-toimistossa tehtävää hoitaa yksi kokopäiväinen virkamies. Käytännössä TE-toimisto käy läpi yritysten viisumihakemusten liitteeksi antamat ennakko- ja jälkiselvitykset ja antaa niistä lausunnon edustustolle. Lisäksi TE-toimisto muun muassa koostaa yleisen raportin poimintakaudesta. Ensimmäinen, kauden 2015 raportti ei ole vielä valmis, mutta toimitetaan valiokunnalle mahdollisimman pian.

Metsämarjanpoiminnan oheishenkilöt (kokit, sadonetsijät, talonmiehet, autonkorjaajat, koordinaattorit ym.) eivät tee jokamiehenoikeuden piiriin kuuluvaa työtä, joten heidän maahantulonsa edellytyksenä on työntekijän oleskelulupa, joka edellyttää työsuhdetta. Aiemmin nämäkin henkilöt tulivat maahan poimintaviisumilla, mutta viime kaudesta lähtien menettely korjattiin oikeisiin uomiin. Työntekijän oleskelulupahakemukset käsittelee kiireellisessä menettelyssä Kaakkois-Suomen TE-toimisto.

Maahanmuuttovirasto on valmistellut selvitystä oheishenkilöiden työntekijän oleskelulupahakemuksista ja verrannut hakemuksissa kerrottuja tietoja siihen, mitä oleskeluluvan hakijat ovat edustuston haastattelussa kertoneet. Joissain tapauksissa oleskeluluvan hakijat eivät olleet tietoisia siitä, mitä työnantaja oli työnteosta, palkasta jne. hakemuksessa ilmoittanut. Selvitystä ja siinä ilmenneitä epäkohtia käytiin läpi yritysten kanssa 10.5. tarkoituksena välttää niitä vastaisuudessa. Maahanmuuttoviraston selvitys ei ole vielä valmis.

TE-hallinto järjestää alan yrityksille 2 kertaa vuodessa yhteistoimintapaamisen, jossa käydään läpi mennyttä poimintakautta, ajankohtaista tilannetta ja valmistaudutaan tulevaan kauteen. Alan hyviä ja huonoja käytäntöjä ruoditaan ja toimintaa pyritään yhteisesti kehittämään parempaan suuntaan. Menettelyä on pidetty TE-hallinnon esimerkillisenä proaktiivisena yrityspalveluna. Seuraava kokous pidetään poimintakauden jälkeen marraskuussa 2016. Metsämarjanpoiminnan vuosikellosta muistion lopussa näkyvät muut TE-hallinnon toimet.

2 Poimijakysely 2016

Uutena toimenpiteenä TEM, UM ja Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto teettivät vuonna 2015 ja 2014 Suomessa työskennelleille thaimaalaisille metsämarjanpoimijoille suunnatun thai-kielisen kyselyn. Kysely koski poimijoiden kokemuksia poiminnasta Suomessa sekä poiminnan organisointia Suomessa ja Thaimaassa. Aikaisemmin vastaavaa kyselyä ei ole tehty.

Kysymykset valmisteltiin TEM:ssä ja ne muokattiin lopulliseen muotoonsa yhdessä UM:n, Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston sekä niiden yritysten kanssa, jotka olivat allekirjoittaneet luonnontuotteiden poimintaa koskevan aiesopimuksen. Kyselyyn vastaaminen oli mahdollista internetissä ja paperimuotoisena. Yritykset sitoutuivat toimittamaan kyselylinkin tai paperilomakkeen mahdollisimman laajasti poimijoilleen joko suoraan tai koordinaattorinsa välityksellä. Kysely oli avoinna vastattavaksi vuodenvaihteesta 2015 helmikuun loppuun 2016 eli aikana, jolloin poimijat todennäköisesti olivat kotimaassaan.

Kyselyn saatteessa poimijoita pyydettiin kertomaan kokemuksista Suomessa vuonna 2015. Myös aikaisemmista vuosista pyydettiin kertomaan, jos vastaaja oli ollut ennenkin poimimassa Suomessa. Kyselyssä mainittiin, että vastaukset ovat luottamuksellisia ja että vastaukset tai vastaajan nimi eivät tule suomalaisten marjayritysten, Thaimaan viranomaisten, koordinaattorien eikä muidenkaan ulkopuolisten tietoon.

Kyselyyn tuli yhteensä 1 210 vastausta, joita 1 010 internetin kautta ja 200 paperisena. Vastausten määrää voidaan pitää hyvänä verrattuna vuosittain Suomessa käyvien thaimaalaisten poimijoiden määrään (noin 3 500 henkilöä).

Vastauksiin kuitenkin liittyy useita epävarmuustekijöitä. Esimerkiksi ei ole mahdollisuutta varmistua siitä, keitä vastaajat lopulta olivat tai antoiko sama henkilö mahdollisesti useampia vastauksia. Koska on tiedossa, että pääosin Thaimaan maaseudulla asuvan kohdejoukon käytössä ei laajasti ole omia tietoliikenneyhteyksin varustettuja tietokoneita, ei myöskään voida olettaa, että vastaaminen olisi tapahtunut kovin itsenäisesti. On myös selvää, että vastaajiksi on valikoitunut enemmän niitä, jotka ovat suhteellisen hyvin toimeen tulevia kuin niitä, joilla esimerkiksi on vaikeuksia ymmärtää ja tuottaa kirjoitettua tekstiä äidinkielellään.

Edellä mainituista epävarmuustekijöistä huolimatta kysely antanee jonkin verran lisää tietoa thaimaalaisten metsämarjanpoimijoiden kokemuksista poiminnasta ja poiminnan organisoinnista. Kysely ja sen tulokset myös antavat pohjaa kehittää tulevia kyselyjä tarkoituksenmukaisemmiksi ja informatiivisemmiksi.

Kyselyyn annettujen vastausten perusteella näyttää siltä, että poimijat olivat yleisesti varsin tyytyväisiä poiminnan järjestämiseen, majoitukseen, ruokahuoltoon, ajoneuvoihin, poimintapaikalle opastamiseen, palautteen antamismahdollisuuteen jne. Eniten kriittistä palautetta aiheuttivat paikallisväestön kielteinen suhtautuminen ja marjoista maksettu hinta. Poimijoiden mukaan marjoista maksettu hinta oli kaikissa yrityksissä suunnilleen sama (1 €/kg) kaikissa poimituissa marjalajeissa, paitsi lakassa, jossa vaihtelu oli suurta (1 – 9 €/kg).

Kyselyn mukaan näyttää myös siltä, että pienelle osalle poimijoista ei ollut ennen maasta lähtöä maksettu poiminta-ansioita joko lainkaan tai ainakaan ei kaikilta osin. Maksuliikenteen jättäminen Thaimaassa välikäsien kautta tapahtuvaksi antaa olennaisen mahdollisuuden väärinkäytöksiin. Aiesopimuksen päivityksessä 2016 yritykset sitoutuivat maksamaan kaikki poiminta-ansiot ennen poimijoiden Suomesta poistumista.

Kyselyn mukaan poimijoiden thaimaalaisen koordinaattorin rooli on keskeinen. Koordinaattori osallistuu poimijoiden rekrytointiin, järjestää ja usein rahoittaa matkan Suomeen, tulee poimijoiden mukana Suomeen, jakaa poimijoille tiedon poiminnasta ja toimimisesta Suomessa, pitää kirjaa poiminnasta, veloittaa kulut poimijoilta ja maksaa heille poiminta-ansiot. Poimijat ovat useimmissa tapauksissa täysin riippuvaisia koordinaattorista. Yritysten kannalta järjestely on edullinen ja tehokas, mutta poimijoiden oikeusaseman kannalta potentiaalisesti ongelmallista.

Poimijakyselyssä kysyttiin muutenkin poimijoilta veloitetuista kuluista ja siitä, ketkä kuluja veloittavat Suomessa ja Thaimaassa. Useimmissa vastauksissa nousivat suo-

malainen marjayritys (Suomessa) ja koordinaattori (Suomessa ja Thaimaassa). Vastausten perusteella muut tahot eivät juuri kuluja veloittaneet.

Koska vihjeitä välikäsistä ja lahjuksista on jatkuvasti ollut, TEM kysyi keväällä 2016 myös viisumikutsujayrityksiltä, onko heiltä ja tai heidän koordinaattoriltaan pyydetty tai ovatko he maksaneet jonkin tahon pyytämiä palvelumaksuja Thaimaassa. Sähköpostitse annetuissa vastauksissa muotoilu oli useimmiten ”yrityksellä ei ole tiedossa, että tällaisia maksuja olisi koordinaattoriltamme pyydetty tai että niitä olisi maksettu”. Mahdolliset ylimääräiset veloitukset ovat ongelmallisia. Jos koordinaattori joutuu maksamaan niitä, ne todennäköisesti kanavoidaan tavalla tai toisella poimijoiden maksettaviksi ilman, että ne näkyvät missään raportoinnissa.

Poimijakyselyn tuloksia pohdittiin yhdessä luonnontuotealan yritysten ja eri viranomaisten kanssa yhteistoimintatapaamisessa Oulussa 10.5.2016. Raportin saattaminen lopulliseen muotoon on vielä kesken, mutta se toimitetaan valiokunnalle mahdollisimman pian.

3 Tuleva poimintakausi

UM:n arvioi, että vuonna 2016 myönnetään metsämarjanpoimintaan viisumeita noin 3 800, joista noin 3 500 thaimaalaisille, noin 300 ukrainalaisilla ja joitain venäläisille.

Viisumin myöntämisen kriteerit perustuvat Schengenin säännöstöön (EU:n viisumiasetukseen), jossa olennaisia elementtejä ovat muun muassa ulkomaalaisen toimeentuloedellytys (noin 30 €/vrk) sekä laittoman maahantulon ja ihmiskaupan riski. Viisumiasetuksessa ei käsitellä viisumin myöntämistä työntekoa ja yrittämistä varten, mikä on ongelma myönnettäessä viisumeita metsämarjanpoimintaan. Viisumin myöntämisen edellytyksiä on tarkennettu viisumikutsujayrityksen toiminnan osalta aiesopimuksessa. Aiesopimus ei kuitenkaan ole oikeudellisesti sitova normi.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto on antanut yrityskohtaiset lausuntonsa edustustolle, ja viisumihakemusten käsittely edustustoissa on noin puolivälissä (tilanne 10.5.). Metsämarjanpoiminnan oheishenkilöiden työntekijän oleskelulupahakemusten käsittely Kaakkois-Suomen TE-toimistossa on myös kesken, toistaiseksi vasta kahden yrityksen hakemukset on käsitelty. Tällä hetkellä käsittelyssä on työntekijän oleskelulupahakemuksia yhdeksään yritykseen, joten kaikkia hakemuksia ei vielä ole laitettu vireille. Viisumiprosessin muut vaiheet näkyvät muistion lopussa olevasta vuosikellosta.

4 Kausityödirektiivi

Kausityödirektiivin toimeenpano on yhä kesken SM:ssä, vaikka direktiivin toimeenpanon määräaika on 30.9.2016. Keskeinen syy on, että SM:llä ja TEM:llä on erimielisyyttä siitä, millä tavalla direktiivi tulisi toimeenpanna. Erilainen näkemys on varsinkin saatavuusharkinnan poistamisesta tai säilyttämisestä yli 3 kuukauden mittaisissa maa- ja puutarhatalouden, matkailun ym. tehtävissä.

Erimielisyys koskee myös metsämarjanpoimintaa. TEM:n ehdotuksen mukaan ulkomaalaisten metsämarjanpoiminta tulisi sisällyttää kausityödirektiivin piiriin siten, että ulkomaalaislaissa säädettäisiin viisumin myöntämisen edellytykseksi se, että hakemuksen liitteeksi tulisi oheistaa työsopimus. Tällä menettelyllä ulkomaalaisten metsämarjanpoiminta siirtyisi työsuojeluviranomaisen valvottavaksi ja työnvälitykseen liittyvien palvelumaksujen periminen muuttuisi laittomaksi. SM vastustaa ehdotusta.

Liite: Päivitetty aiesopimus

Ulkomaalaisten metsämarjanpoiminnan vuosikello

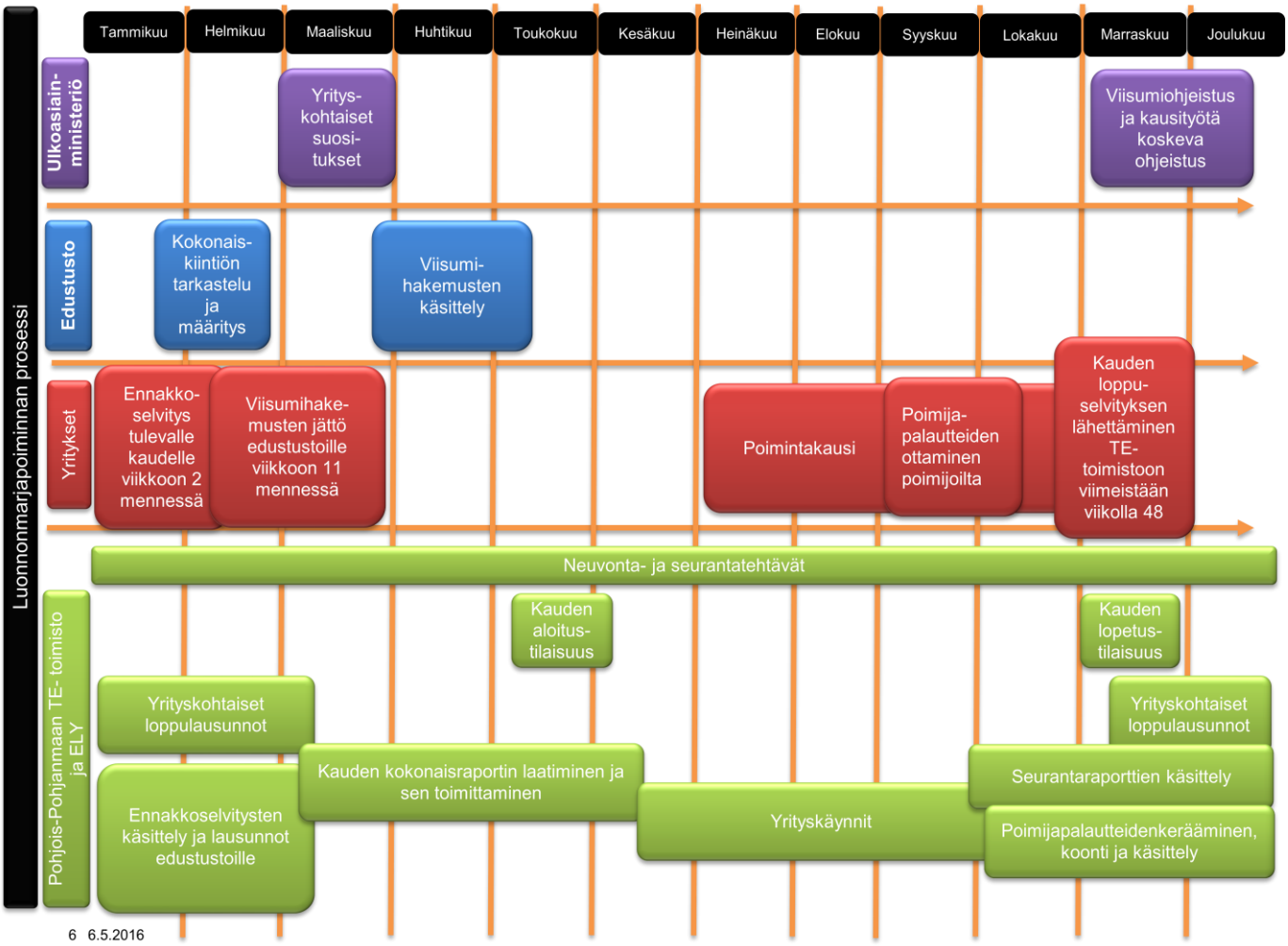

Aiesopimus viisumivelvollisten maiden kansalaisten luonnontuotteiden poimintaan liittyvistä toimintatavoista

Tarkistettu 21.1.2016

I Aiesopimuksen tarkoitus ja tavoite

Tämän aiesopimuksen tarkoituksena on parantaa ja yhdenmukaistaa toimintatapoja, joita sovelletaan luonnontuotteita poimimaan (*poimijat*) ja poiminnan liitännäistehtäviin (*tuki- ja huoltohenkilöstö*) tuleviin viisumivelvollisten maiden kansalaisiin.

Aiesopimuksen tavoitteena on, että poimijoiden ja tuki- ja huoltohenkilöstön oikeusasema ja ansaintamahdollisuudet paranisivat ja marjayritysten (*kutsuvat vastuuyritykset*) liiketoimintaedellytykset tasapuolistuisivat.

II Aiesopimuksen osapuolet, raportointi ja seuranta

1. Aiesopimuksen osapuolet ovat yhtäältä työ- ja elinkeinoministeriö ja ulkoasiainministeriö sekä toisaalta kutsuvat vastuuyritykset. Aiesopimuksen sisältö on yksi osa Suomen ulkomaan edustuston viisumiharkintaa haettaessa viisumia luonnontuotteiden poimintaan.

2. Kutsuvat vastuuyritykset sitoutuvat siihen, että he ryhtyvät viivytyksettä noudattamaan tässä aiesopimuksessa kuvattuja toimintatapoja. Kutsuvat vastuuyritykset sitoutuvat myös huolehtimaan siitä, että sopimuskumppanit (koordinaattorit, alihankkijat jne.) sitoutetaan aiesopimuksessa kuvattuihin toimintatapoihin. Viranomaiset sitoutuvat oman hallinnonalansa toiminnassa huomioimaan myös aiesopimuksen sisällön.

3. Aiesopimuksessa määriteltyjä toimintatapoja seurataan osana viisumimenettelyä. Kutsuvat vastuuyritykset antavat hyvissä ajoin ennen poimintakautta ennakkoselvityksen ja poimintakauden päätteeksi loppuraportin Suomen ulkomaan edustustolle tai sitä avustavalle viranomaiselle. [1] Toimintatapojen seurantaan käytetään myös poimijoille sekä tuki- ja huoltohenkilöstölle suunnattavia kyselylomakkeita ennen ja jälkeen poimintakauden.

4. Kutsuvien vastuuyritysten ennakkoselvitys- ja loppuraportointi tapahtuvat samansisältöisesti Suomen ulkomaan edustuston tai sitä avustavan viranomaisen antamien aikataulujen ja raportointipohjien mukaisesti. Raportointipohjissa poimijoilta veloitettavaksi ilmoitetut kulut eritellään nykyistä yksityiskohtaisemmiksi vastaamaan tämän aiesopimuksen sisältöä.

5. Aiesopimuksessa kuvattujen toimintatapojen laiminlyönti huomioidaan viisumimenettelyssä siten, että yrityksen viisumien määrää pienennetään 25 % edelliseen kauteen verrattuna. Vakavien tai toistuvien laiminlyöntien johdosta ulkomaan edustusto voi asettaa yrityksen viisumikarenssiin yhden vuoden ajaksi. Karenssiajan päättymisen jälkeen yritys voi jättää normaaliin tapaan ennakonselvityksen edellyttäen, etteivät laiminlyönnit ole johtaneet rikosoikeudelliseen vastuuseen tai yritystä asetettu liiketoimintakieltoon.

[1] Aiesopimuksen allekirjoitushetkellä edustustoa avustava viranomainen on Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto.

III Lähtömaassa ennen Suomeen lähtöä

6. Kutsuvat vastuuyritykset vastaavat siitä, että Suomeen rekrytoitavat poimijat sekä tuki- ja huoltohenkilöstö on ymmärrettävästi perehdytetty. Perehdytys koskee työskentelyä ja olosuhteita Suomessa, kutsuvan vastuuyrityksen, koordinaattorin ja poimijoiden keskinäisiä oikeudellisia suhteita, oikeuksia ja velvollisuuksia Suomessa sekä tämän aiesopimuksen keskeistä sisältöä. Tietosisältö on jaettava kullekin poimijalle myös kirjallisesti. Jaettava kirjallinen aineisto tai sen tiivistelmä on liitettävä ennakkoselvitykseen. Kutsuva vastuuyritys vastaa siitä, että lähtömaassa tapahtuvan perehdytyksen kuluja ei veloiteta poimijoilta eikä tuki- ja huoltohenkilöiltä.

7. Poimijoilta veloitettavat rekrytointiin liittyvät kulut eivät saa olla kohtuuttomia. Kohtuuttomuutta arvioidaan osana viisumimenettelyä verraten kutsuvien vastuuyritysten veloituksia ja poimijoiden toteutuneet ansiotasot huomioon ottaen. Rekrytointikulujen tarkka sisältö eritellään ennakkoselvityksessä.

8. Kutsuvat vastuuyritykset vastaavat siitä, että koordinaattori tai muu taho ei rekrytointikuluina veloita poimijoilta eikä tuki- ja huoltohenkilöiltä muuta kuin kohdan 7 mukaiset kunkin henkilön rekrytointiin kohdistuvat todelliset ja kohtuulliset kustannukset.

9. Kutsuvat vastuuyritykset sitoutuvat varmistamaan, että jokainen poimija käy luotettavassa terveystarkastuksessa ja että matkavakuutuksen korvaussumma on vähintään 30 000 euroa. Vakuutuksen omavastuuosuus, joka ei saa olla kohtuuttoman korkea, ilmoitetaan ennakkoselvityksessä. Kohtuuttomuutta arvioidaan vertaamalla kutsuvien vastuuyritysten käyttämiä vakuutuksia. Poimijoille sekä tuki- ja huoltohenkilöstölle tulee kertoa, miten terveydenhuolto Suomessa toimii ja miten tapaturma- ja sairaustapauksissa tulee toimia.

IV Suomessa poimintakauden aikana

10. Kutsuvat vastuuyritykset huolehtivat siitä, että poimijoilla Suomessa oleskellessaan on käytössään tai että heillä on mahdollisuus ansaita vähintään 30 €/päivä. Näitä varoja laskettaessa ei huomioida majoituskustannuksia eikä lentolippua.

11. Kutsuvat vastuuyritykset huolehtivat siitä, että edellä kohdassa 6 tarkoitettu tietosisältö on poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön tiedossa ja ymmärtämää myös poimintakauden aikana.

12. Kutsuvat vastuuyritykset vastaavat siitä, että poimijat ovat perillä jokamiehenoikeuksista ja että he osaavat asianmukaiset toimintatavat joutuessaan vahingossa lähelle asutusta. Kutsuvat vastuuyritykset vastaavat myös siitä, että luontoon ei jää roskia poimijoiden jäljiltä.

13. Kutsuvat vastuuyritykset vastaavat siitä, että poimijoiden perusvaatevarustus on riittävä ja Suomen sääolojen mukainen. Poimijoille on tarjottava mahdollisuus vuokrata lämpimät ja sateelta suojaavat varusteet. Mahdollinen vuokrakulu ei saa olla kohtuuton ja se ilmoitetaan ennakkoselvityksessä. Kohtuuttomuutta arvioidaan ja seurataan kuten edellä.

14. Jos kutsuva vastuuyritys tai sopimuskumppani järjestää poimintavälineet, niiden käytöstä saa poimijoilta veloittaa vuokrana kohtuullisen korvauksen, enintään 50 % välineiden todellisesta hankintahinnasta. Poimintavälineitä ei saa edellyttää ostettavaksi erikseen eikä kulua saa periä osana rekrytointikuluja.

15. Kaikille poimijoille on huolehdittava kutsuvan vastuuyrityksen nimellä ja yhteystiedoilla varustettu huomioasu. Asusta perittävä korvaus saa olla enintään 50 % asun todellisesta hankintahinnasta, jos asua voidaan käyttää uudelleen seuraavalla poimintakaudella. Rikkoontuneen asun todellisen hankintahinnan saa veloittaa poimijalta. Hinta on ilmoitettava poimijalle ennen poimintakauden alkua.

16. Kutsuvat vastuuyritykset tai heidän edustajansa seuraavat poimittavien luonnontuotteiden satotilannetta ja huolehtivat siitä, että, jokaisella poimijalla on mahdollisuus mahdollisimman suureen poimintatuloon. Poimijoiden tehokkaassa ohjauksessa poimintapaikoille hyödynnetään muun muassa alueen karttoja ja verkkopalveluita sekä raportteja alueen poimintamääristä. Mahdollisten matkapuhelinliittymien ja sähköisten palvelujen kulut eivät saa poiketa Suomen vastaavien palvelujen keskimääräisistä kuluttajahinnoista. Jos poimittavia luonnontuotteita ei ole majoituspaikan lähistöllä, poimijat tulee nopeasti siirtää lähemmäs satoisampia alueita.

17. Mobiilimajoitus on sallittu sillä edellytyksellä, että majoitusolosuhteet vastaavat Suomessa noudatettua normaalia asuntoauto-, asuntovaunu- tai muun vastaavan liikkuvan majoituksen laatutasoa ja täyttävät viranomaismääräykset. Tämä edellyttää muun muassa, että majoituksessa on asianmukainen lämmitys, sosiaalitilat, lämmin vesi ja peseytymismahdollisuus sekä saniteettitilat. Mobiilimajoitus tulee olla merkitty kutsuvan vastuuyrityksen nimellä ja puhelinnumerolla. Mobiilimajoituksen laatutason seuranta on erityisen huomion kohteena.

18. Kutsuvan vastuuyrityksen on hyväksytettävä jokainen majoitukseen käytettävä rakennus etukäteen toimivaltaisilla viranomaisilla. Kunkin majoituspaikan yhteystiedot ja niihin tulevat muutokset ilmoitetaan edustustolle ja sitä avustavalle viranomaiselle. Mobiilimajoituksen osalta tulee ilmoittaa ennalta suunnitellut poimintakohteet.

19. Jokaisen majoituspaikan on oltava lämmin, paloturvallinen sekä riittävillä saniteettitiloilla varustettu, mukaan lukien lämmin vesi peseytymiseen ja riittävä nukkumatila. Majoituspaikassa on oltava ensiapulaukkuja, minkä lisäksi alueellisille hätäkeskuksille on ilmoitettava majoittujista. Asumisolosuhteet tulee järjestää siten, että ne täyttävät Suomessa yleisesti tunnustetut asumisen vaatimukset.

20. Kutsuvat vastuuyritykset huolehtivat siitä, että majoitustiloissa on poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön ymmärtämällä kielellä nähtävänä yhteystiedot hätätilanteita varten sekä selkeät toimintaohjeet siitä, millaisissa hätätilanteissa – majoituspaikassa tai poimintaalueella – tulee kääntyä minkäkin viranomais- tai muun tahon puoleen ja miten tämä tulee tehdä.

21. Kutsuvat vastuuyritykset huolehtivat siitä, että ruuanvalmistusmahdollisuudet majoituspaikoissa ovat hygieeniset ja muutoinkin asianmukaiset ja että ruokaveloitukseen sisältyvät ruokatarvikkeet ravintosisällöltään riittävät ja terveelliset. Arvio siitä, kuinka paljon poimijoiden sekä tuki- ja huoltohenkilöstön on itse hankittava ruokatarvikkeita kaupoista, tulee

ilmoittaa ennakkoselvityksessä. Ruokatarvikkeiden pääasiallinen sisältö eritellään ennakkoselvityksessä.

22. Kutsuvat vastuuyritykset vastaavat siitä, että poimintakauden alkaessa poimijoiden käytössä auto- ja perävaunukalusto on katsastettu ja kunnostettu vastaamaan poimintakauden rasitusta ja että autojen huoltoon ja liikenneturvallisina pitämiseen on asianmukaiset edellytykset. Autojen huollon ja korjausten kulut sisältyvät autojen käytöstä poimijoilta veloitettavaan kustannukseen, eikä sitä saa veloittaa erikseen.

23. Polttoainekulu, jonka kutsuva vastuuyritys tai sopimuskumppani veloittaa poimijoilta, arvioidaan ennakkoselvityksessä, samoin arvio siitä, kuinka paljon poimijat itse joutuvat tankkaamaan polttoainetta. Toteutuneita polttoainekustannuksia seurataan ajopäiväkirjoilla, joista ilmenevät ajetut kilometrit. Vain toteutuneet polttoainekulut saa veloittaa.

24. Kutsuvat vastuuyritykset vastaavat siitä, että kaikki poimijoiden käyttämät autot ovat selkeästi ja näkyvästi merkitty kutsuvan vastuuyrityksen nimellä ja puhelinnumerolla.

25. Kutsuvat vastuuyritykset vastaavat siitä, että poimijoilla sekä tuki- ja huoltohenkilöstöllä on käytettävissä järjestelmä, jolla he voivat antaa palautetta vastuuyritykselle poimintakauden toiminnasta.

26. Kutsuvat vastuuyritykset huolehtivat siitä, että viisumilla maahan tulleet marjanpoimijat eivät vastoin ulkomaalaislakia tee muuta kuin poimintaa. Muuta ansiotyötä tekevällä tuki- ja huoltohenkilöstöllä (kokeilla, autonkorjaajilla, sadonetsijöillä, talonmiehillä, ryhmänjohtajilla, kirjanpitäjillä jne.) tulee olla työssä vaadittava oleskelulupa. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa työntekijän oleskelulupahakemuksia käsitteleviä TE-toimistoja käsittelemään hakemukset kiireisinä. Työ- ja elinkeinoministeriö opastaa kutsuvia vastuuyrityksiä siitä, mistä on saatavissa ohjeet työntekijän oleskelulupien hakemisesta sekä töissä sovellettavista työehtosopimuksista.

V Poiminta-ansioiden maksaminen

27. Kutsuvan vastuuyrityksen tulee maksaa ostamansa luonnontuotteet poimijoille mahdollisimman pian poimintakauden aikana. Kaikkien maksujen tulee olla maksettuna ennen poimijoiden maasta lähtöä.

28. Kutsuvan vastuuyrityksen tulee liittää ennakkoselvitykseen suunnitelma siitä, millä tavalla se rahoittaa ostamiensa luonnontuotteiden maksamisen poimijoille poimintakauden aikana. Suunnitelma voi koostua esimerkiksi käteisvaroista, myyntisopimuksista tai rahoitussopimuksesta.

VI Lähtömaassa Suomesta palattua

29. Kutsuvat vastuuyritykset huolehtivat siitä, että poimijoilla ja huoltohenkilöstöllä on mahdollisuus antaa palautetta Suomen viranomais- tai muille tahoille myös lähtömaahan palaamisen jälkeen.

VII Tarkistetun aiesopimuksen voimaantulo ja allekirjoitukset

Alkuperäinen aiesopimus tuli voimaan 18.12.2014. Tämä tarkistettu aiesopimus tulee voimaan allekirjoituspäivänä 21.1.2016. Aiesopimuksen sisältöä tarkastellaan uudestaan poimintakauden 2016 jälkeen.

Aiesopimuksesta on mahdollista irtisanoutua ilmoittamalla siitä muille osapuolille kirjallisesti. Aiesopimukseen on mahdollista myöhemminkin liittyä ilmoittamalla siitä työ- ja elinkeinoministeriölle ja ulkoasiainministeriölle kirjallisesti.

Helsingissä 21.1.2016

Ministeriöt

Työ- ja elinkeinoministeriö
Olli Sorainen
hallitusneuvos

Ulkoasiainministeriö
Virpi Kankare
lähetystöneuvos

Kutsuvat vastuuyritykset

Arctic International Oy,
Ber-Ex Oy
Janne Naapanki

Eiran Taprex Oy
Marja Myöhänen

Jennala Oy
Usko Roivas

Jukolan Maitotila Oy
Pertti Liias

Kemppainen Lauri Tmi
Lauri Kemppainen

Kiantama Oy
Vernu Vasunta

Kalevalan Marja Oy,
Co Finncenter Usa Oy
Ari Vinkka

Kaskein Marja Oy,
Scandinavian Berry Oy,
Ykkös Hillot Oy
Pekka Koivisto

Marja Bothnia Berries Oy
Tommy Gustafsson

Marja-Matti Oy,
Suomen Metsäsieni Oy
Matti Hankonen

Marja-Sarika Tmi
Riina Jussila

Nordic Berry Oy
Jari Valtanen

Petri Lehtiniemi Oy,
Olli Mauranen Oy
Petri Lehtiniemi

Polarica Oy,
Kristo & Kumppanit Oy
Jukka Kristo

Tessacraft Oy
Henri Isohätälä

Tiinan Marjakontti
Tiina Juntunen

Tomaki Services Oy
Tomi Kärnä